

Sămănătorul

Revistă Săptăminală

Sunt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI
PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. AȘCHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, G. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- MAIOR V. VERZEA.** — Starea sufletească și materială a armatei noastre.
C. SP. HASNAȘ. — Sonet (poezie).
AL. GH. DOINARU. — Arhivarul (schiță).
C. F. — Torquato Tasso (după Goethe).
I. SCURTU și A. B. — Revista Generală: Moartea Episcopului Nicolae Popea. — Adunarea «Asociațiunii» la Șimleu. — Pentru d-nul C. Stere. — Notițe bibliografice.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani
În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei
În străinătate . 12 ,

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ

B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4

BUCUREȘTI

A apărut :

Caleidoscopul

LUI

A. MIREA

TIPĂRIT DE

D. ANGHEL și ST. O IOSIF

De vânzare la toate librăriile

PRETUL: LEI 1.50

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

<p>REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4. BUCUREȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară 10 lei În strălănătate 12 »</p>
--	--

STAREA SUFLETEASCA ȘI MATERIALA A ARMATEI NOASTRE

Retrăgindu-mă din armată după 22 ani de serviciu militar, am o datorie de conștiință, aceea de a expune sincer neajunsurile acestei nobile instituții, care reprezintă puterea statului românesc și întruchiparea aspirațiilor neamului nostru întreg.

Cea-ce voi expune mai jos, sînt ideile și dorințele tuturor camarazilor, cari își iubesc sincer țara și meseria și cari ar dori să vadă oștirea noastră la înălțimea morală cea mai desăvîrșită și cu o organizare și conducere din cele mai bune.

Este foarte adevărat că, astăzi, cînd fie-care cetățean are datoria să facă serviciu militar, starea morală a oștirii noastre este mult influențată de starea sufletească și morală a națiunii întregi, — cu toate acestea țin să declar de la început, că din toate instituțiunile statului nostru, tot oștirea este cea mai bună, căci chiar acum de curînd, în cele mai triste împrejurări, și-a făcut datoria pe deplin și a salvat existența statului românesc.

Soldatul nostru de la țară întrunește calitățile cele mai de seamă ce trebuie să aibă un bun ostaș. El este sobru, supus, neobosit, plin de elan și capabil de a rezista la privațiunile și oboselile cele mai mari. Ofițerul român, provenind în genere din păturile cele mai modeste ale națiunii, îndeplinește rolul de educator și instructor. El este, în genere, inteligent, răbdător, cu dragoste de meserie și doritor a-și sacrifica viața pentru neam și țară.

Ofițerul român muncește mai mult ca oricare ofițer din armatele streine, căci în aceste armate numărul ofițerilor pentru fiecare unitate este mult mai mare, prin urmare munca este ușurată, — atribuțiunile fiind împărțite, iar normele de instrucție bine stabilite. Ofițerii din celelalte armate au ca ajutoare un număr întreit de mare de sub-ofițeri reangajați, iar atribuțiunile administrative pe cari la noi le îndeplinesc tot comandanții de unități, în armatele streine sînt îndeplinite de un personal special.

Cu asemenea elemente admirabile, cu mijloacele economice ce avem, cu o organizare bine studiată, cu o conducere înțeleaptă și cu o *stabilitate temeinică în norme de funcționare*, vom putea avea o oștire, care să fie scutul și școala națiunii.

În timpul celor din urmă 15 ani, bugetul Ministerului de război, operă personală a fie-cărui ministru, a ținut loc de lege de organizare și de lege a cadrelor pentru diferitele unități. Prin aceste bugete s'a înființat și desființat unități și grade în comandamente.

Infanteria s'a organizat de mai multe ori și în diferite chipuri, însă nici-odată nu i s'a pus la dispoziție: personalul ofițeresc, instructorii necesari și alocațiile bănești trebuincioase, cu care să poată să-și desăvârșească complect și temeinic instrucția, — și apoi să se poată judeca după rezultate pozitive dacă reforma a fost bună sau rea.

S'a creat regimente de geniu fără nici un rost pe cîmpul de luptă, pentru a se face locuri de ofițeri superiori, iar acum s'a desființat și s'a organizat pe batalioane.

Regimentul de artilerie de cetate de la Focșani-Nămoloasa-Galați s'a organizat pe 3 batalioane, apoi tot prin buget s'a suprimat această organizare, și astăzi avem aci un regiment care comandă, administrează și instruește diferitele sale unități, răspindite pe o lungime de 80 kilometri. În alte state artileria de cetate este organizată pe batalioane.

Prin buget s'a creat postul de comandant al regiunii întărite Focșani-Nămoloasa-Galați și postul de comandant al artileriei acestei regiuni, care după cîți-va ani de funcționare s'a desființat, și astăzi avem această regiune fortificată — apărută de sute de tunuri cu tragere repede, fără acești comandanți, pe cînd în toate armatele streine, acești comandanți sînt considerați ca absolut trebuincioși pentru apărarea unei regiuni fortificate.

La cetatea București am avut și a funcționat cîți-va ani un colonel ca comandant al artileriei cetății București; apoi prin buget s'a desființat acest post.

Toată lumea militară se miră că cetatea București, una din cele mai mari din lume, care posedă sute de tunuri mari de asediu și cetate, și alte sute de tunuri cu tragere repede, — să nu aibă un comandant al artileriei cetății, mai cu seamă cînd are organizată tragerea indirectă, care necesitează o muncă continuă de revizuire și perfecționare a planșetelor de tragere.

Sufletul apărării unei cetăți este comandantul artileriei.

În schimb astăzi avem pe lingă cetatea București un colonel de

geniū — rămas de la regimentul desființat și care nu are nici o atribuție. Tot prin bugetul Statului s'aū creat de multe ori posturi pentru anume persoane și am avut anomaliū bătătoare la ochi; — am avut școli inferioare comandate de coloneli, iar cele mai superioare școli le-am avut comandate de maiori și locotenenți-coloneli.

Astăzi direcția cavaleriei din Ministerul de războiū, care are foarte puțin de lucru, este condusă de un colonel, pe cînd direcția artileriei, cea mai împovărată din minister, care are ca atribuții studiarea, aprovizionarea și recepția munițiunii, armamentului și materialul de războiu pentru toată oștirea — este condusă de un locotent-colonel.

Iar inspectorulū general al artileriei, căruia dacă i s'ar cere să îndeplinească atribuțiunile prescise de regulamentele în vigoare, nu ar avea timpul material să-și facă complet datoria, i s'a mai dat să comande în acelaș timp și divizia a 4-a.

Știu că regulamentul de mobilizare prescise că fie-care șef de unitate este răspunzător de pregătirea de războiū a unității ce comandă. De care unitate va fi răspunzător d. inspector general al artileriei? Și cu care unitate va merge la războiū? Căci după ordinea de bătae, ca comandant al diviziei va merge cu corpul II de armată; iar ca inspector general al artileriei va trebui să fie la marele cartier general lîngă comandantul suprem.

Cred că ar fi timpul ca comandamentele mari și mici să se îndeplineze șefilor, cari să aibă răspunderea de pregătirea de războiū și cari să conducă trupele ce comandă în timp de pace și pe cîmpul de luptă.

Prin anul 1899, tot prin buget s'a înființat comitetul tehnic al artileriei, după modelul celui austriac; s'a instalat în localul propriū de la arsenalul armatei, și după ce s'a muncit serios pentru organizarea lui, după un an de funcționare s'a desființat.

Dacă ar fi existat și astăzi acest comitet, afirm cu siguranță că chestiunile tehnice ar fi fost mult mai bine studiate, s'ar fi format pînă acum un personal competent și s'ar fi evitat o mulțime de greșeli păgubitoare și costisitoare pentru bugetul statului.

Astăzi chestiunile tehnice se studiază de ofițeri din direcția artileriei cari să schimbă foarte des, și cari aū nenorocul de a lucra cîte 7 într'o odaie. Aș ruga pe d-l Ministru de război să bine-voiască a trece în orice zi de lucru prin birourile artileriei sau chiar a celorlalte direcțiuni, și să constate dacă în asemenea condițiuni mizerabile ca instalare se poate lucra serios.

Am enumerat numai o mică parte din înființările și desființările

ce s'aũ făcut prin bugetele războiului; aceste fapte, pe lingă că aũ adus stinjenire în progresul real al oștirei, dar aũ sădit în sufletul ofițerilor îndoială și neîncredere în stabilitatea organizării și a conducerii.

Pe lingă acestea am mai avut durerea să vedem modificându-se aproape în fie-care an legile și regulamentele după care se conduce și se administrează oștirea. Mai fiecare ministru a venit cu o nouă lege de înaintare saũ cu o modificare interesată a unor articole din aceeaș lege.

Regulamentul inspecțiilor generale după care se fac propunerile pentru înaintare s'a modificat în ultimii ani de vre-o 4 ori.

Normele după care s'aũ stabilit tablourile de înaintare au variat cu fiecare ministru. Ceia ce este mai mult, acelaș ministru a procedat diferit în doi ani consecutivi.

Chiar anul trecut, ofițerii s'aũ mirat văzînd că se abrogă prin decret regal regulamentul legii de înaintare după care s'aũ făcut înaintările pînă la 10 Mai 1907, — pentru a putea avansa, și a trece înaintea multor camarazi muncitori un ofițer capabil. Cred că respectul legii trebuia să fie mai presus de orice considerație, căci unde vom ajunge dacă pentru fiecare ofițer bun, și slavă Domnului avem destui, s'ar modifica legile și regulamentele.

Montesquieu în *L'esprit des lois* zice: «Cînd călătoresc într'o țară, nu caut să văd dacă este înzestrată cu legi bune — ci dacă se execută și se ascultă legile ce are, căci peste tot există legi bune».

Prin urmare, din cauza lipsei de stabilitate și continuitate în organizare, administrare, conducere și instrucție, oștirea noastră suferă de neajunsuri morale și materiale, care de multe ori aũ fost expuse cu multă competență, la tribuna parlamentului, de către cei mai valoroși și patrioți oameni politici ai noștri.

Reprezentanții țării în toate ocaziunile aũ fost darnici și aũ probat că sînt gata să facă toate sacrificiile pentru oștire; rămâne numai ca Dumnezeu să ne dea un om hotărît și de caracter, care să organizeze oștirea *pe baze solide* — care să repartizeze în mod firesc și judicios conducerea și să stabilească temeinic normele de instrucție, înaintare și preparare de războiũ, și în acelaș timp să aibă curajul a cere fără ocol țării sacrificiile ce este datoare să facă pentru oștire.

Toți miniștrii de războiũ aũ șoptit prin culise, că pentru acoperirea lipsurilor materiale avem nevoie de zeci de milioane, însă nici unul nu a zis: «dacă nu mi se dă, nu-mi pot lua răspunderea».

Avem exemple recente la ce dezastre se expun statele care nu se

ingrijesc serios de pregătirea morală și materială a oștirea. Lipsurile materiale nu se pot improviza niciodată în timpul războiului.

Căpitanul de stat-major Grandville scria după războiul Hispano-American: «Combien L'Espagne doit regretter actuellement de n'avoir pas su prendre ses dispositions, en vue d'un conflit depuis longtemps redouté, et de n'avoir pas fait, pendant la paix, les sacrifices qui conjurent les pertes irréparables d'une guerre malheureuse. Quelle leçon pour ceux, qui pensant que les questions litigieuses pourront à l'avenir se résoudre par des arbitrages, s'irritent de voir les budgets absorbés en si grosse part par les besoins de la défense nationale».

Maior V. VERZEA.

SONET

*Crezi tu că azi pot renunța la tine?
Crezi tu că azi măi pot cu nepăsare
Să zmulg din cale-mă cea măi scumpă floare
Și-apoi să trec senin cum trece-oricine?*

*O, nu. E prea tirziū! Ucigătoare
Jertfire-mă ceri: să mă despart de mine,
Căci numai clipa morții-o să dezbine
Iubirea-mă de-a vieții 'nflorare.*

*De-aș fi fost orb, n'aș fi iubit lumina
Și noaptea grea din juru-mă n'ași fi plîns-o.
Dar fu de-ajuns o clipă, numai una...*

*Ca să nu pot uita pe veci divina
Lumină, ce în cale-mă ai aprins-o, —
Să te iubesc pierdut, pe totdeauna.*

C. SP. HASNAȘ.

ARHIVARUL

Luī Mihail Sadoveanu.

Sîntem funcționari într'acelaș birou, de la 1 April, anul o mie și nu știu cîte, de cînd a venit un ministru nou, care, în loc să fie preocupat de nevoile grabnice ale țării, se îndeletnicește, potrivit obiceiurilor pămîntului, cu schimbarea funcționarilor, ușierilor, portarului, dorobanților, etc.

Arhivarul Niculescu e un om palid, slab, și pare cu mult mai bătrîn decît este. Are patru clase primare, nici mai mult nici mai puțin, dar așa l-a apucat vremea acum vre-o douăzeci și trei de ani, cînd a intrat copist în Minister. Ochișii lui, — o! Doamne, ce fel de ochi sînt aceia cari n'au licăriri, nici de bucurie, nici de supărare, și cari privesc totdeauna înspăimîntați, ca și cum li s-ar desfășura înaintea o prăpastie groaznică, fără fund?! Arhivarul este într'al treilea grad ierarhic și cu toate acestea se arată supus și ascultător chiar copiștilor veniți de erî, de alaltăeri, în Minister. Are nouă copii și al zecelea e pe drum. Jumătate din leafa lui e veșnic amanetată la casa de credit și ajutor a Ministerului. Și ce mai primește? O sută trei lei. Dar sînt douăsprezece gurî în casă, care trebuie să se hrănească din munca lui, și-s treizeci de zile într'o lună! Și omul trebuie să mănînce cel puțin de două ori pe zi. Ajung oare banii pe care îi ia în mînă numai pentru pîne măcar? La naiba! dar de unde plătește el chiria, și gazul, și carnea, și verdețurile? Dar haine pentru doisprezece inși? Și-s două feluri de anotimpuri: calde și friguroase.

Durerea parcă a muncit zi cu zi să-l cuprindă în mrejele ei, să-l întărească, să-l împietrească inima. Cînd vine dimineața la slujbă, arhivarul se așează la birou și începe să «claseze» hîrțile, după numărul dosarelor, mapelor și fasciculelor. Face țigări des, dintr'un pachet cu tutun negru, prost, cu mirosul desgustător. Muncește cu îndirjire un ceas, ori un ceas și jumătate, și pe urmă dispare o jumătate de ceas, sau chiar mai mult.

«Mă duc la Casa Școalelor să caut o hîrtie», spune el către ceilalți funcționari, — și pleacă. Altă dată se duce la Casa Bisericii. Vreme de o lună am crezut; pe urmă am aflat că și Casa Școalelor și Casa Bisericii sînt în realitate două crișme dintr'o stradă lătu-ralnică, unde arhivarul se ducea să beie rom. Cînd se întorcea, îi alunecau ochii în orbite, cînd în dreapta, cînd în stînga, trudindu-se zadarnic să-și statornicească privirile. În apropiere de gura lui, simțea că ești în apropiere de vrana unui poloboc cu oțet îngrozitor

de acru, din care eșea un miros ce-ți producea o neplăcere și o scîrbă în tot trupul.

Intr'o zi am eșit împreună cu el de la slujbă. Deschid vorba :

«Domnule Niculescu, am să-ți spun ceva, dar să nu te superi. Colegii dumnitale te bîrfesc. Știi? Eu îți spun lucrurile acestea nu ca să te fac dușman, ci ca să-ți cunoști prietenii. Colegii dumnitale spun că și Casa Școalelor și Casa Bisericii sînt în realitate două crișme. Pricepî? Dumneata spuî că te duci la Casa Școalelor ori la Casa Bisericii, și ei spun că te duci la crișmă.

— Nu-î adevărat... Mă duc să... caut cîte-o hîrtie.

— Bine ; dar de ce, cînd te întorci, nu mai deschizi nici-o vorbă cu dînșii, nici nu mai ai astîmpăr pe scaun? Cînd te plecî într'o parte, cînd în alta, cînd parcă-ți cade capul înnainte, cînd înapoi. Nu te supăra că-ți spun, dar ai atîția inși în casă. De ce le iei mîncarea din gură? De ce bei?».

Arhivarul mă privi lung, cu niște ochi galeși, îndurerați, nu-mi răspunse nimic și coti la dreapta pe cea dintîi stradă care ieșea în drumul nostru.

— Nu vrei să mai mergî cu mine înnainte? întreb eu. Parcă avem acelaș drum. Nu stai tot în strada Izvor?

— Ba da, dar dacă merg cu dumneata trebuie să trec pe lîngă o băcănî unde am o datorie mică, și mă oprește băcanul în drum.»

Intr'adevăr, drumul de la Minister și pînă în stada Izvor era o adevărată problemă de deslegat pentru arhivar. Nu era numai o băcănî, ci erau mai toate care-î dăduse cîte ceva pe datorie ; așa că el trebuia să înconjure o mulțime de străzi pînă ajungea acasă. Ce mai chin ! Dar și dacă ajungea aici, nu ajungea la cine știe ce bucurie. Aproape în fiecare zi găsea diinnaintea ușei lui, ba pe brutar, ba găzarul, ba o mulțime de Olteni cu verdețuri, ba casapul, în sfîrșit, toți «furnizorii» arhivarului.

Ticăloasă viață!... Incepeau sfelizile. Fiecare avea cîte ceva de spus :

«Cînd îmi plătești, domnule? Să știi că nu-ți mai dau nici-o pîne.

— Ce ai de gînd să faci cu mine? Să știi că nu-ți mai dau nici-o litră de carne.

— Mult ai să mă amii cu datoria?

— Dar cu mine ce faci?

— Ce înseamnă porcăria asta?

— *Funcionar* ești dumneata, ori hoț? țipă un Oltean.

Fiecare îl întreba și se răcăduia la el. Și după ce făceau altă dată chiar cîte trei sferturi de ceas zgomot, după ce-l chinuiau ca pe Hristos, iar el îi amîna pînă la leafa viitoare, cu glasul lui domol,

liniștit, dar amărit groznic în suflet, «furnizorii» plecau furioși, suindu-l și batjocurindu-l ca pe cel mai neînchipuit ticălos. În sfârșit, arhivarul intra în casă. Ce mai casă! Două odăiți strimte, întunecoase, în fundul curții. Și era atîta lume în curtea ceia, căci proprietarul, ca să poată ciștiga mai mult, zidise o mulțime de «apartamente». De obicei, când intra arhivarul pe poartă, locatarii eșiau în uși să-l vadă, se uitau la dinsul ca la un ciumat, ascultau toată sfada cu creditorii lui, apoi intrau în casă bombănind: «ce scandal! ce scandal!» Mulți chemau proprietarul și-i hotărau: «dacă nu-l dai afară, să știi că ne mutăm.»

În casa ceia nu s'a mai pomenit de multă vreme despre vre-o bucurie. Nevasta lui, prăpădită de slabă, cosea petic lîngă petic, și se trudea fel și chip să ascundă bortele unui pantalonăș, sau prindea zdrențele una de alta de la rochițele copilelor. Fata cea mai mare, în vîrstă de vre-o douăzeci de ani, ofticoasă, zăcea într'un pat murdar, pe-o saltea de paie. Oh! Doamne, cît era de pierdută! Boala îi supsesese pe nesimțite brumă de carne slabă ce-o mai avea, și-i lăsase pielea galbenă ca șofranul să-i acopere oasele lungi, subțiri. Ochii ei albaștri, măriți parcă de boală și de mizerie, priveau cu o melancolie care te îngrozește, care înduioșează inima cea mai sălbatică. Dar ceilalți copii?

— «Este pîne? întrebă arhivarul cînd a intrat în casă.

— Numai una. Dar tu nu știi, bețivule? Nimeni nu vrea să ne mai deie nimic pe datorie.

— Dă-o copiilor.»

Niculescu eși afară din casă, cu fruntea încrețită, c'un suris de desnadejde pe buze, și porni agale către Minister, pe aceleași uliți lăturalnice pe unde nu avea nici un creditor. La Minister, după masă, cine și-a închipuit că arhivarul n'a avut ce să mănînce? Mirosea însă a rom.

• Nu se plîngea nimănuî de nimic. Nesfîrșitele suferinți îi împietrise inima, gura, ochii. Nu mai simțea greutatea unei lovituri nouă, nici apăsarea ei. Fiecare nenorocire parcă era făcută pentru dinsul. Și se deprinsese cu acest trai înspăimîntător de greoi, cum e deprins viermele cu iuțimea înăcrită a hreanului.

Cum ajunsese la Minister, se așeză la birou și începu iar, după cum îi era slujba de atîția ani, să-și «claseze» hîrțile după dosare, mape și fascicole.

Cițiva funcționari mai vechi îmi spun că arhivarul Niculescu avea o memorie cum n'aū mai văzut în viața lor; acuma n'o mai are din pricina alcoolului. Se spunea că arhivarul știa pe de rost cutare hirtie,

de pildă, în ce dosar, ce mapă, în ce fascicolă era cusută. Și însemnați că arhiva unui Minister este enormă: sute de dosare și mii de fascicole.

Seara am eșit împreună. L-am împrumutat cu cincă lei.

«Dacă dumneata n'ai bea după cum bei, fiî foarte sigur, domnule Niculescu, c'ai putea să-ți duci casa cu leafa dumnitale întreagă de două sute zece lei. Dar așa...

— Beaî, domnule, e drept, beaî de supărare. Eî muncesc pentru douăsprezece guri.

— Da, da, dar guriî dumnitale îî dai mai mult decît dai la un loc la cele unsprezece, pe care se chiamă că le hrănești.

— Nu-î așa. Eî nu-s vinovat. Nevasta mea e o ticăloasă. I-am spus de atitea ori să nu mai facă atîția copii; ea: «nu!». Fată de popă, crescută în biiguelele credinții. I-am spus de mult: fă, du-te la o moașă să te învețe ce să faci. Eî i-a fost frică de Dumnezeu. Dacă n'a vrut să m'asculte, — treaba ei! Eî ce pot să-î fac?»

Ce eram să-î răspund? Să'ncep un curs de morală? Ne-am despărțit. Arhivarul coti pe ulița lăaturalnică. Acasă, copiii flămînzi ca lupii în mijlocul iernii grele, copiii uscați săriră pe dînsul și-î zmunciră cele patru pîini de subsuoară.

«Băgați de seamă să v'ajungă și pe mîine la prînz.» Se trînti pe un scaun și plin de gînduri își privea fata bolnavă, care scăpa ca prin urechile acului din primăvară în toamnă, anotimpurile de descurajare ale ofticoșilor. În seara ceia s'au culcat toți cu pîntecele pline; dar nu mai rămăsese nici o pine.

Deștept, priceput n'a fost niciodată arhivarul Niculescu; toată munca lui, pe vremuri, se rezăma pe ținerea de minte. Astăzi nu mai face treabă de cincă bani. Hîrțiile de la un dosar le coase la altul, le irosește pe ici, pe colo, le pierde. Ajutoarele lui au început să se plîngă des directorului că arhivarul îî incurcă la treabă. Și directorul e om milos; știe că Niculescu are o spuză de copii, și-l cruță. De multe ori îî spune:

«Domnule Niculescu, șezi de-oparte. Las' să «claseze» hîrțiile subalterniî; dumneata coase dosarele.»

Arhivarul însă nu vrea să asculte. Toată viața lui, de cînd e funcționar, a «clasat» hîrțiile; acuma oare la bătrînețe, cînd trebuie să fie respectat, e drept să fie cusător de dosare? Și o mîndrie, la care nu m'am așteptat niciodată, se trezi în sufletul lui deprins cu umilința. Cum adică, ajutoarele lui, venite de erî, alaltăeri, să-l învețe pe dînsul șurubăriile arhivei? Însă niciodată nu se opunea în gura

mare, ci pe ascuns, cînd se destăinuia vre-unui funcționar din altă direcție, care avea vreme să-l asculte și să-l îndirjească:

«Aî dreptate, domnule Niculescu. Dumneata, om de atîția ani în Minister, funcționar vechiū, priceput într'ale arhivei, să ascuți de ajutoarele dumneatale, venite de un an ori doi? Nu-î drept.

— Sigur că nu!»

Și arhivarul, după ce era astfel încurajat, după ce auzea și din gura altora că are dreptate, căci el singur n'a putut ști nici odată ce este dreptatea, pornea... la Casa Școalelor ori la Casa Bisericii.

Intr'o zi primește o veste tristă: murise tatăl său într'o comună din apropierea Bucureștilor, în satul în care s'a născut arhivarul. Avere multă n'a rămas în urma mortului, atîta doar: o casă, doi boi și o bucată de pămînt ca un hectar. Niculescu a vîndut totul. O mie patru sute de lei. Vă inchipuiți ce bucurie au putut produce acești bani în casa celor doisprezece flămînzî? Pentru Dumnezeū! Iată sînt în viața omului timpuri așa de veninoase, cînd moartea cuiva, a unei rude, a unui părinte, în loc să ne frîngă sufletul de durere, ne produce un fel de bucurie drăcească. E o lovitură sfișietoare pierderea unui tată; dar oare prin moartea lui n'a adus belșug și înseninare? Belșug pentru burțile goale, lipite de șira spinării; și înseninare pe frunțile galbene și lucii ca de mort, pe obrajii sbîrciți la o vîrstă cînd trebuie să vedem pe față numai rumeneală, îmbujorare.

Casapul, brutarul, Oltenii și ceilalți «furnizori» nu mai țipau dinaintea ușii d-lui Niculescu. Copiii aveau hăinuțe noi. Într'o oală nouă, mare, fierbea carnea cu cartofi sau cu fasole, în fie-care zi. Ceilalți locătari din curtea ceia nu-l mai așteptau, une-ori dezbrăcați ca în mijlocul veri, în uși. Proprietarul nu mai primea plîngerî. Dar domnul Niculescu nu s'a lăsat de băutură. Ca să nu fie silit să se ducă de mult ori la... Casa Școalelor, și-a cumpărat o sticlură pe care o umplea des cu rom, dar care era mai în totdeauna goală, cînd o căuta în buzunar. Și bea într'una. Ajutoarele își ieșiră din minți și se plîngeau de două-trei ori pe zi directorului.

Era pe la sfîrșitul lui Octombrie. Într'o zi, arhivarul venise așa de beat la slujbă, după masă, încât căzu de pe scaun. Cînd veni directorul, îl privi cu scîrbă, l-a făcut «vită nesimțitoare», apoi s'a întors în birou și i-a făcut hârțile de destituire.

«Să-l învăț minte!» țipa directorul în cancelaria lui.

Nu știa cînd și cum a venit, dar a doua-zi dimineață s'a trezit acasă. Tremura ca de friguri și era galben ca ceara și prăpădit.

«Na, ticălosule, iată ce-ai făcut!» spuse femeia, dîndu-î o hirtie. Arhivarul o luă cu mîna tremurătoare, și-și ceti destituirea, fără să

i se miște măcar un mușchiu al feței. Apoi căzu pe gânduri, privind într'un colț al odăei. Copiii îngrijorați se uitaū la dînsul, și parcă nici nu răsufiau. Începu să grăiască :

«Persecuție! Ajutoarele mele, fire-ar ale dracului! *Supalternii* mei m'aū mîncat fript. Știu. Persecuție!..

— Persecuție? răspunse nevasta. Asta-î persecuție? Te îmbeți în fie-care zi ca un netrebnic și pe urnă spui că te persecută? Mi-ai mîncat zilele, bețivule, ardă-te focul! Of! Doamne, ce să mă fac cu atîția copii!..»

Căzu pe pat, cuprinsă de un plîns zbuțiat și scoțînd suspine care-î despicaū pieptul slab și uscat ca iasca.

«Să tacî din gură! țipă arhivarul. Ai auzit? Tu ești nenorocirea mea. Tu mi-ai făcut atîția copii. Ți-am spus să te duci la o moașă, ți-am spus de aci doisprezece ani, — te-ai dus? Ha? Acuma plîngî?»

Ca niște statui ale mizeriei omenești, copiii își priveau impietriți părinții. Ceî mai micușori nu pricepeau cele ce azeau: ceî mai mari începură să plîngă. Arhivarul, tremurînd, se îmbracă și plecă la crîșna din apropiere. Nici n'a venit la masă. Seara, pe înnoptate, îl aducea vardistul acasă, ținîndu-l de mîna să nu cadă. Capul îi atîrna într'o parte, ca o greutate nefolositoare.

«Ce faci, nebunule? Nu-ți bagî mințile în cap?» țipă biata femece cum îl văzu. Copiii ieșiră în fața ușii. Nu scotea nici unul vre-un cuvînt.

«Iată cum te-ai îmbătat, ticălosule! Nu te gîndești ce faci? n'ai milă de nenorociții ăștia? Unde ai s'ajungî cu beția?»

— Ce faci?» Și arhivarul, cobilțîndu-se pe picioarele șubrede care nu-l mai puteau ținea, făcu o sfortare puternică, își apucă nevasta de mîna, și spuse vardistului :

«Na, măi, iea-o!... du-o la tine acasă... m'am săturat de dînsa... nu-mi mai trebuiesc copii... na, iea-o... du-o... a ta să fie noaptea, da' ziua s'o trimeți să îngrijească de copii... ai înțeles?... Ia-o!...»

Copiii priviră un moment nedumeriți, apoi începură să țipe și să-riră să-și scape mama din mînile bețivului. Vardistul porni idiotit. Fata cea mare, cum ședea nemișcată în pat, începu să plîngă, și-î curgeau boabe mari de lacrămî din ochii ei măriți de boală și mizerie.

Deasupra căzărniî lui Cuza, luna se înălța zîmbitoare, învîlind cu lumina ei bună pămîntul ascuns într'o noapte adîncă.

. AL. GH. DOINARU.

TORQUATO TASSO

(DE GOETHE)

ACTUL I. SCENA II.

(Urmare)

- ALFONS. Bine-ai venit, o, tu ce-aduci un prieten
Și-o veste tot-de-odat'.
- PRINCESA. Te salutăm!
- ANTONIO. Abia 'ndrăznesc să spun ce bucurie
Din nou mă 'nsufletește 'n fața voastră.
Căci tot ce-atita vreme-am regretat
Găsesc din nou aici, supt ochii voștri.
Vă place ce-am făcut și-am săvirșit,
Și ori-ce grijă prin asta'mi răsplățiți.
Și zile 'ntregi pierdute 'n așteptare...
Avem în fine-aceea ce doriām,
Și ori-ce lupt'acuma s'a sfirșit.
- LEONORA. Cu toate că-s mihnită — te salut.
Tu vii atunci când trebuie să plec.
- ANTONIO. Ca să nu fie 'ntreg norocul meu,
Tu-mi ieși curînd o prea frumoasă parte.
- TASSO. Primește-al meu salut, te rog. Și eu
De-apropierea ta o să mă bucur.
- ANTONIO. În mine-un prieten sincer vei avea,
Din sfera ta la mine de-î privi.
- ALFONS. De și mi-ai scris, Antonio, ce-ai făcut
Și ce-ai pățit, eu totuși am să-ți cer
Și alte lămuriri despre mijlocul
Prin care planul nostru-a reușit.
Pe-acest pămînt ciudat se cade pururi
Să mergi ușor, cu pasul măsurat.
De vrei s'ajungi apoi la ținta ta.
Stă foarte greu în Rom'acela care
Doar de stăpînul său se îngrijește,
Căci Roma, luînd, nu vrea să dea nimic,
Și, dacă vii în ea să ieși ceva,
Nimic nu ieși, de nu aduci în schimb,
Și nici așa nu ieși adese-orî.
- ANTONIO. Eu n'am îndeplinit prin dibăcie
Și nici prin iscusință voia ta.
Căci cine nu-și găsește 'n Vatican
Stăpînul? Multe lucruri se 'ntîlniră
De cari mă folosii cu 'ndemînare.
Grigore te cinstește și te-adoră.

Acest bătrîn, mai vrednic ca ori-cine,
Cunună de-a purta. Își amintește
Cu drag că 'n brațe-odată te ținea.
Acest bătrîn ce oamenii-î cunoaște
Te laudă mult la toți și te iubește.

ALFONS. Mă bucură iubirea lui curată.

Dar tu o știi: de sus, din Vatican,
Imperiile-așa de mici se văd
Și toate-î staū întinse la picioare:
Cu-atît mai mult un om și chiar un prinț.
Mai bine spune-mî ce te-a ajutat?

ANTONIO. Atunci să-ți spun: e 'nnaltul simț al Papei
Ce-î mic, el vede mic; ce-î mare—mare.
Ca să domnească peste-o lume 'n pace
Vecinilor le dă voios pămînt.
Fășia de pămînt ce-ți las'-acum
Și-un om ca tine—știe-a prețui.
Italia el vrea să fie 'n pace;
În jurul lui el vrea să aib'amici
Și 'n liniște hotarele să fie,
Ca astfel toți creștinii laolaltă
Pe Turci și pe eretici să-î zdrobească.

PRINCESA. Pe cine-anume-l sprijină mai mult
Și 'n jurul lui îl ține mai cu drag?

ANTONIO. Ascultă doar de oamenii dibaci
Și se încrede 'n cei mai muncitorî.
El, ce de tînăr Statul l'a servit,
Acuma îl conduce, și lucrează
Asupr-atîtor curți pe care-alt'dată
Le cunoscuse-ambasador fiind.
În fața lui se 'ntinde toată lumea
Ca propriile sale cuceriri.
Cînd el lucrează, toți se 'ntrec în laude,
Și sint voioși cînd timpul desvelește
Acea ce 'n tăcere-a săvîrșit.
Și nu e alt spectacol mai frumos,
Decît un prinț ce știe guverna;
Un stat în care toți cu drag ascultă
Și crede că muncește pentru sine,
Căci numai lucruri drepte împlinește.

LEONORA. Ce mult aș vrea să văd această lume!

ALFONS. Să poți lucra și tu 'mpreună cu-altîi;
Căci n'ai să fi o simplă privitoare.
Ar fi frumos, amica mea, ca 'n jocul
Politiceî să umble-ades, șirete,

Și-aceste mâni plăpînde!—Nu-î așa?

LEONORA. (*lui Alfons*)

Tu vrei să-mi faci în ciudă: n'ai să poți.

ALFONS. De-o vreme'ncoace-mi ești cu mult datoare.

LEONORA. Ei bine-atunci, datoare-ți sînt pe azi!

Dar nu 'nterupe-a'mele întrebări.

(*Către Antonio*)

Și ce-a făcut pentru nepoții săi?

ANTONIO. Nicî prea puțin și nicî prea mult. Un om

Ce are-averî și nu se îngrijește

De-ai săi, de tot poporu-î osîndit.

Pe-ai săi Grigore știe să-î ajute,

Cînd ei cu drag lucrează pentru Stat

Și-așa 'mplinește două datorii

Ce stau mereu în strînsă legătură.

TASSO. Iubește el științele și arta?

Se ia și el la 'ntrecere cu prinții

Din vremile de aur de altă dată?

ANTONIO. Cîstește știința 'n ceea ce-l învață

Un stat întins și tare-a cîrmui;

Și art-atît cît ea împodobește

Orașul său, și face dintr'un templu

O veșnică minune-a lumii 'ntregi,

Nimic nu poate 'n juru-î să tînjească!

Și toți muncesc spre-a fi stimați de el.

ALFONS. Și crezi c'asa curînd sîrși-vom lucrul?

Căci nu ne-or pune piedici ici și colo,

În ori-ce chip cătînd să ne oprească?

ANTONIO. Cumplit de tot m'aș înșela, Alfons,

De n'ar sîrși aceste certuri scrisu-ți.

Și nu le-ar pune capăt pe vecie!

ALFONS. Aceste zile-atunci le celebraz

Voios, ca niște vremuri de isbîndă,

Hotarul meu lărgit îl văd, și 'n pace

Îl știu de-acum. Tu, fără lovituri

De spad-ai cîștigat aceste toate,

Iubitul meu și meriți o coroană.

Se cade dar ca doamnele să-ți facă,

Pe frunte-apoi să-ți pună o cunună.

Și Tasso-al nostru pe-azi ne-a 'mbogățit;

Ne-a dat Ierusalimul și așa

Pe toți creștinii-î face să roșească.

Cu mult curaj și multă încordare

Atinse-o țînt' așa de depărtată.

De-aceia-l vezi acum încoronat.

ANTONIO. O taină ne'nțeleasă 'mî lămurești:
Eū două frunți văzui încoronate.

TASSO. De-mî vezi acum norocul, aş voi
Să-mî poți vedea și sufletu-ncercat.

ANTONIO. Și știū de mult c'Alfons e generos,
Și-acuma 'ncercî și tu acea ce alții
Din jurul lui ades au încercat.

PRINCESA. Cînd veî vedea anume ce ne-a dat
Destul de drepti cu el ne veî găsi.
Aici, tăcuți, noi sintem primii martori
Ai marilor aplauze-ale lumii,
Și-ai gloriei din vremuri viitoare.

ANTONIO. El gloria prin voi de-acum o are.
Și cine s'ar putea 'ndoi de voi?
Dar cine-a 'ncununat așa frumos
Pe blindul Ariost?

LEONORA. Această mină.

ANTONIO. Și foarte bine a făcut; căci ea
Ca laurul măi bine împodobește.
Precum c-o haină verde 'ntunecoasă
Bogatul sîn natura 'și invelește,
Așa și el în haina înflorită
A fabulei glumețe invelește
Tot ceea ce pe-un om cinstit îl face.
Plăcerea, iscusința, judecata
Și spiritul și bunul gust și simțul
Curat a tot ce-î bun, poetizate
În cîntecele sale parcă staū
Supt arborii în floare acoperiți
De alba nea a florilor uşoare,
Încinși cu trandafiri și 'nconjurați
De horile iubirilor nebune.
Izvorul bogăției plînge 'n preajmă
Duios, și-î plin de pești strălucitori.
Si păsări rare zboară 'n caldul aer;
Și-î plin de turme albe 'ntinsul cîmp;
Aşteapt-ascunsă 'n iarbă viclenia.
Din cînd în cînd înțelepciunea dă
Sentințe noi din norul ei de aur,
Pe cînd colo, pe lira-î acordată.
Se pierde 'n joc sălbatec nebunia
Și totuși stă în ordine deplină.
Acel ce stă de omu-acest alături
Cu fruntea sus,—e demn să ia cununa.
Iertați-mă de-s însu-mî inspirat,

Și, ca 'n extaz, eū seama nu-mi mai dau
De loc, de timp, și nici de ce vorbesc;
Căci toți acești poeți și-aceste ramuri
Și-acest veșmînt al tinerelor noastre
Mă duce 'n zbor în alte lumii străine.

PRINCESA Cînd știi s'apreciezi un merit bine,
Nu lași de-oparte altul. Într'o zi,
Acea ce în opera lui Tasso
Simțit-am noi, tu singur vei găsi.

ALFONS Să vii cu mine Antonio! Mai am
Destul de multe lucruri să te 'ntreb.
Și pînă seara-apoi vei sta mereu
Cu doamnele de vorbă. Haide! Adio!

(Antonio urmează pe prinț, Tasso urmează damele).
Sfîrșitul actului I-ii.

Trad. de C. F.

S O N E T

— DUPĂ CHARLES ADOLPHE CANTACUZÈNE —

*Adezea, nume scumpe, ce-atît am îndrăgit,
Rămîn de veci închise în inima tăcută...
Mister, care urzește, din clipa abătută,
Un vis stropit cu lacrămii, un basm nefericit!*

*Sînt firii, de crezi că pîra iubirii n'au simțit...
Dar urmăriți măi bine privirea-le pierdută,
Și-atunci ghicive-ți taina: în inima lor mută,
Păstrează, cu credință, un nume scump, iubit!*

*Cînd vine, însă, moartea, și bate 'ncet la poartă,
Din inima lor tristă, ce tu credeași că-î moartă,
Un nume de femeie se 'nalță către cer...*

*Femeie dulce, sfîntă, de nimeni cunoscută!
De veci înghiață, însă al morții aspru ger,
Și nume, și iubire, și inimă tăcută...*

ȘTEFAN BRABORESCU

REVISTĂ GENERALĂ

Moartea Episcopului Nicolae Popea.

Romîniî bănăţeni şi cu ei împreună toţi Romîniî din regatul ungar şi întreaga ortodoxie romînească îndură o grea pierdere prin stingerea bătrînului Episcop al dieceşei Caransebeşului I. P. Sfinţia Sa Episcopul Nicolae Popea.

Sufleteşte tot atît de curat ca alba-î înfăţişare de patriarch din bunele vremi bătrîne, Episcopul Popea a fost, o viaţă îndelungată, vrednic păstor al turmei sale, conducător fără teamă al neamului său, cărturar dintre cei mai de seamă ai Romînilor, în ale bisericeî, în ale istoriei noastre, în ale politiceî naţionale.

Învăţacel cu credinţă nestrămutată, pentru care a'ndurat multe, al marelui Mitropolit Şaguna, arhieru blînd cu ai săi, dirz cu duşmanii, preşedinte pe vremuri al partidului naţional romîn din Ardeal şi Ungaria, întemeietor, printre alţi nemuritori, al «Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului romîn», membru ordinar al Academiei Romîne, Episcopul Nicolae Popea lasă brazde adînci şi rodnice în cultura romînească.

Născut în Săcele, din neamul harnic al «Mocanilor», răposatul prelat s'a ridicat numai prin sine, prin cinstea sufletului său, prin bogata sa învăţatură, prin credinţa-î creştinească tare ca stîncă, prin faptele şi jertfele sale de apostol adevărat.

Pe urma celui stins trupeşte, rămîne lumina operelor păstoririi sale bine-cuvîntate de Dumnezeu şi de oameni, rămîn atîtea fapte nobile din activitatea sa publică, rămîn frumoase scrieri culturale, precum acelea despre viaţa şi activitatea Mitropolitului Şaguna, despre istoria vechei Mitropolii romîne ardelenene, şi numeroase cuvîntări şi articole.

Adunarea «Asociaţiunii» la Şimleu.

Admirabila cuvîntare a d-lui Andrei Birseanu, precum şi dezbaterile şi feluritele festivităţi culturale care s'au desfăşurat, cu demnitate şi cu entuziasm, în adunarea din acest an a «Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului romîn» din Ardeal şi Ungaria, au fost de sigur un prilej de bucurie şi de înălţare sufletească pentru toţi Romîniî.

Dar constatările dureroase pe care un Romîn fruntaş, d. dr. Lazăr Popovici din Viena, şi chiar raportorul general al Comitetului «Asociaţiunii», le-au făcut cu privire la nepăsarea celei mai mari părţi din pătura conducătoare a Romînilor de dincolo faţă cu interesele vitale ale culturii naţionale, ne întristează pe toţi.

E vremea muncii și a jertfelor statornice din partea tuturor. E vremea unei conduceri harnice și chibzuite din partea biuroului central al «Asociațiunii». E vremea supremă a unei renașteri!

Nu e deajuns, cum s'a făcut anul acesta, ca secretarul *administrativ* al «Asociațiunii», faimosul domn O. C. Tăslăuanu să injghebeze un raport de jelanii sentimentale, de sfaturi vagi și de «intenții bune», iar de isprăvi prea puține, — după ce un an de zile și-a cheltuit energia și a primejduit «Asociațiunea» cu nesocotita-i propagandă anarhică, de tristă pomenire.

E de regretat și faptul că secretarul *literar* al «Asociațiunii», d. O. Goga, n'a avut ocazia să arate sporul muncii culturale la care a fost chemat și de la care n'ar trebui să se mai lase împedecat prin excursiuni pe alte tărîmuri, mlăștinoase și insalubre, precum este așa zisa parte culturală a gazetei «Țara noastră» din Sibiiu, în care — în ce scop bine-cuvîntat? — li se vorbește răbdătorilor cititori despre patimile literare ale unui domn Chendi ori despre... noile vagoane ale tramvaielor din București!

Să nădăjduim, deci, că hotărîrea unanimă a secțiilor «Asociațiunii» de-a îndruma activitatea d-lor secretari pe căi mai bune, va avea rezultatul dorit de toți și astfel d. Goga va putea dezvolta o activitate culturală compatibilă cu talentul și cu reputația d-sale, iar d. O. C. Tăslăuanu va «administra», ca secretar administrativ, ceia ce trebuie să administreze, iar nu... domeniile fantastice ale utopiilor anarho-socialiste.

O laudabilă pornire a Romînilor din Șimleu, hrănită de campania cumințe a foii lor locale «Gazeta de Duminică», de supt conducerea d-lui D. Stoica, este serbătorirea centenarului nașterii marelui dascăl și apostol național Simeon Bărnuțiu, de obîrșie din ținutul Sălagiului și înmormîntat în satul său natal, la Bogșa-romînă. Dacă pelerinajul la mormîntul său nu s'a putut ținea, s'a scris în presa din Ardeal calde articole comemorative și de sigur se va serbători precum se cuvine, aici la noi, în Iași, din partea universității al cărei profesor strălucit a fost Bărnuțiu, — pomenirea sutei de ani de la nașterea sa. Cu acest prilej, ar fi o faptă bună să se tipărească într'o ediție populară — a Ligei, de pildă — celebrul discurs rostit de Simeon Bărnuțiu pe Cîmpul Libertății de la Blaj, în ziua de 3 Maiu 1848.

Pentru d. C. Stere.

Abia deunăzile se plîngea d. C. Stere, directorul «Vieții romînești» din Iași, împotriva halului de imoralitate al presei noastre care se face ecoul și chiar autorul celor mai condamnabile calomnii. Acuma și-a dat însuși d-sa prilejul să *pună în practică* asemenea nobile păreri, împărtășite de toți oamenii cinstiți, și cred că își va face datoria de-a nu ocoli acest prilej.

Eū, pe care d-sa fără nici un motiv m'a pus în cauză, apelez la onorabilitatea d-sale, rugîndu-l să rectifice în cel mai apropiat număr al «Vieței romînești» *neadevărul* ce lansează la adresa mea, în polemica d-sale cu d. A. C. Popovici, cînd spune că aș fi «părăsit pe d. N. Iorga *spre a mă alipi de d. A. C. Popovici.*»

Nu știu ce rost are să se amestece numele d-lui Iorga și al meu în polemica d-lui Stere cu d. Popovici. Crede d-sa că il vom scoate noi biruitor din lupta pe care a provocat-o?

Dar fie, astfel de diversiuni tendențioase sînt obicînuite în presa noastră și dacă regret ceva, e că tocmai d. Stere le admite în polemica, ori-cum mai nobilă, a revistelor noastre.

Dar ceia ce mă privește direct, este *neadevărul* ce se afirmă la adresa mea.

Afle d. Stere că eū n'am «părăsit» pe d. N. Iorga, pentru personalitatea și opera căruia păstrez stima cuvenită, ci — precum toată lumea știe — d. Iorga s'a retras de la «Sămănătorul» pentru motivele publicate și iscălite de mine alătura cu dd. M. Sadoveanu și St. O. Iosif, prietenii mei, colegii mei de redacție și, ceia ce poate însemna pentru d. Stere mai mult, — și colaboratorii d-sale la «Viața romînească».

Pe d. Aurel C. Popovici, însă, îl cunosc personal de la 1898, decî *de zece ani*, pe cînd eram student în străinătate, pe cînd nu exista încă «Sămănătorul» și nici nu cunoașteam personal pe d. Iorga; de atuncea — nu de acum *doi ani!* — am fericirea de-a fi «discipolul credincios», admiratorul și prietenul nestrămutat al d-lui Popovici și în atmosfera de munte a sufletului său mi-am format atîtea din convingerile mele etice și politice.

D. C. Stere vorbește ironic de «discipoli credincioși» ca mine de o parte, de «prooroci» ca d. A. C. Popovici — zice d-sa — de altă parte. Dacă este așa, ce-i d. Stere: nici «discipol credincios», nici «prooroc», adecă dascăl în sensul lipsit de ironie? Fie și așa... Totuși eū mă recunosc bucuros și cu mîndrie discipol al unei personalități conducătoare ca d. A. C. Popovici, pentru care și d. C. Stere avea o admirație nemărginită... pînă la polemica d-sale. Mă recunosc cu mîndrie și discipol «credincios», căci ce alta înseamnă aceste două noțiuni antipatice d-lui Stere decît setea de-a învăța mereu și credința în cele învățate?...

Iar acum, ca fapt pozitiv, rog pe d. C. Stere să bine-voiască a lua act de declarația mea categorică, a rectifica *neadevărul* de sigur neintenționat, în orice caz însă patent, că aș fi părăsit pe d. Iorga «*spre a mă alipi de d. Popovici*» și a dovedi astfel că în revista condusă de un om ca d-sa nu se pot tolera neadevăruri furișate acolo cine știe cum. Cred, cu atît mai mult, că d. Stere nu-mi va refuza această rugămintă îndreptățită și loială, cu cît îl știu un scriitor cavaleresc, gata a trece chiar peste unele privilegii «democratice» și a chema în duelul «medieval» pe cei ce scriu *neadevăruri* la adresa d-sale, — prin urmare

trebuie să-l consider și capabil a înțelege că cel ce nu suferă insulte, nici nu poate insulta, iar să se afirme că eu părăsesc pe un prieten pentru altul și că nu sînt de cît un cirac, necredincios și acesta, socot că este o insultă, pentru că este — repet încă odată cuvîntul — *un neadevăr*, spus pe socoteala caracterului meu, de care nu-î permit nimănui pe lume să se atingă.

I. SCURTU.

Notițe bibliografice.

În fruntea numărului său de pe luna curentă, *Convorbirile literare* publică, supț impresionabilul titlu de «Odă Moldovei acum 300 de ani», versurile latinești și franțuzești din cunoscuta carte a lui Joppécourt, editată de Baret, în Paris, la 1620, *Historie sommaire des troubles de Moldavie...* Editorul crede c'a descoperit mare lucru. Da, așa ar fi dacă răposatul Al. Papiu Ilarian n'ar fi tipărit și el, acum 45 de ani, în al său *Tesaur* (vol. II), aceste versuri. E drept, cu un comentariu nu așa de emoționant, dar mai complect și fără greșeli de latinește... A. B.

* La Brașov, în tipografia I. Ciurcu, a apărut un studiu etic «Despre noroc» al d-lui Isidor Ieșan.

* D. Juarez Movillă, cunoscutul maestru, a publicat în biblioteca societății muzicale «Hora», pe care o conduce cu mult zel, o colecție de *cîntece patriotice*; prețul unui exemplar 2 lei, la autor, București. Sc.

* Implinind 25 de ani de viață, «Voința Națională» a apărut într'un bogat și frumos număr festiv, cu bucăți literare de la diferiți scriitori ai noștri. Într'un astfel de număr, însă, nu trebuia să scape eroarea că o poezie de Shelley (apărută mai întîi în «Sămănătorul», mi se pare). — ar fi «din literatura germană»: o astfel de eroare... de tipar, să zicem, n'ar fi fost îngăduită nici acum 25 de ani! — UN CITIROR DIN PROVINCIE.

RĂSPUNSURI:

S. N. I. — Ai dreptate: Nu ne-am făcut nici odată ecoul vestilor calomnioase, fie chiar și... literare. Calomniatorii trebuie disprețuiți, iar clienții lor lesne crezătorii se pocăesc prin sine însuși, mai curînd orî mai tîrziu. Iată părerea noastră categorică în cazul despre care ne scrii și în orî-ce alte cazuri de acest soi.

D-lui *Oprîșan*. — Mai încercați.

«*Quiest*». — Quiescat in pace! Și astfel am dat poeziei d-tale (regretabil eminesciane!), «cuvînta satisfacție», îndeplinind dorința d-tale «de-a fi colaboratorul acestei reviste, *ca și la celelalte!*»